

VOORLEZING

AAN HET

FRIESCH GENOOTSCHAP

VAN

GESCHIED-, OUDHEID- EN TAALKUNDE,

DOOR

Mr. D. FOCKAMA,

DEN 9. OCTOBER 1851.

MIJNE HEEREN!

Ons medelid, de heer Buma, heeft in de laatste algemeene vergadering van ons Genootschap aan het Bestuur medegedeeld, dat hij in de verzameling van oude papieren, berustende bij het Oud Burgerweeshuis te Leeuwarden, iets gevonden had wegens gebeurtenissen te Dokkum, beschreven door Henricus Bra, waarop hij de aandacht van het Bestuur vestigde. Ik vroeg, weinige dagen later, aan den Secretaris van het Bestuur, of daarbij ook melding van den tijd was gemaakt, omdat ik geloofde, in mijne aantekeningen wel iets van dien persoon te hebben gemeld, en ontving ten antwoord: wegens *gebeurtenissen in 1572*.

Ik bevond, dat ik reeds in mijnen akademischen leeftijd een handschrift, in quarto, te Dockum had gezien, waar-

van ik het titelblad, in roode inkt, had nageschreven, luidende: *Omstandige aantekeningen van het geen zedert den jaere 10 na de geboorte onzes Heeren en Zaligmakers tot den jaere 1 (1) inclusief tot Doccum is voorgevallen, uit veele schrijvers bij een vergaderd, door Gerrit Hesman.* Verder was het *hoofd* van dat boek, ook met roode inkt geschreven, van volgenden inhoud: *Historisch verhael van het gebeurde tot Doccum sedert het jaer X tot het jaer 1 (1) toe.* Ik had dat *hoofd* toen ook nageschreven, met den daarop onmiddellijk volgenden inhoud van eenige bladen; eindigende met het bekende versje van Melis Stoke, op den dood van Bonifacius.

Ik verzuimde naar den naam des eigenaars te vragen; later trachtte ik dien op te sporen, tot dat ik eindelijk, in 1838, het geluk had op het spoor te komen. Men vertoonde aan mij een oud handschrift, in eenen ouden lederen band, en ik ontving hetzelfde ten geschenke.

Een *titelblad* was niet aanwezig; maar ik houd het hoogst waarschijnlijk, en neem dus aan, dat het boven omschreven *titelblad* het ontbrekende is: immers het *hoofd* en de *onmiddellijk volgende inhoud*, tot en met het versje van Melis Stoke, door mij in de akademische jaren afgeschreven, komen geheel overeen met *het hoofd en het begin van den inhoud*, voorkomende op blz. 3 tot op 7 van dit handschrift, en men mag de identiteit van inhoud van het vermiste en van het afschrift *titelblad* aannemen. Ik zal er nog bijvoegen, dat de bladen doorlopende zijn, en de geschiedverhalen, tot 1711 ingesloten, door den zelfden schrijver schijnen vervolgd te zijn; de overige twee bladen behelzen aantekeningen, welke terug treden van af 1680.

---

(1) Het jaartal van *duizend* is alleen ingevuld, met het kenmerklijk doel, om de aantekeningen te vervolgen, waarna de aanvulling der verdere onderdeelen van het jaargetal zoude kunnen geschieden, hetwelk niet is gebeurd.

G. Hesman beroept zich op een aantal bronnen van geschiedverhalen, en heeft overigens geraadpleegd stedelijke registers, familie aantekeningen van bijzondere personen, en mondelinge overleveringen over Dokkum en de Dongerdeelen, en, door opgave van straten, gebouwen en bijzonderheden, voor plaatselijke herinneringen vele zaken bewaard en vernieuwd.

Ik heb deze bijzonderheden aangevoerd, en meen daardoor waarborg voor de waarheidsliefde van den schrijver te hebben aangetoond, en nu zal ik aanvoeren, wat Hesman, in zijn *Historisch verhaal van het gebeurde te Dokkum*, op bladz. 59, meldt.

„ 1572 was een jaar van groote onrust, waer door deeze stad veel heeft moeten lijden. Hier van verhaelt Henricus Bra (2), medicinae doctor hier ter plaetse, die alles met eigen oogen gezien en zeer net beschreewen heeft. Hij is hier geboren 1554, den 25. September, en begint dan, nae dat hij de geleegentheid der stad beschreven heeft, op deeze manier:

„ De meenigvuldige overwinningen, door geheel Holland, op de Staetse bevochten door de Spaense, maekten dezelve des te bitterder teegens die van de religie, en plaegden haer overal zeer onmenschelijk, onder de regeeringe van den hartog van Alba, ” ” enz. enz.

De tien volgende bladen leveren het verhaal der lotgevallen te Dockum in dat jaar 1572, waaruit blijkt, dat H. Bra, toen ongeveer 17 jaren oud, behoorde onder hen, die zich, bij de woede der ingerukte Walen, op zolders en daken verschuilden. Toen het naast staande huis in brand geraakte, verstak hij zich heimelijk in eens Roomsch-

(2) Suffridus Petri, *De scriptoribus Frisiae*, noemt hem *Henricus a Bra*, dec. 16, c. 7.

gezinden huis, tot dat de woede bekoelde, en vervolgens werd hij, na verandering van kleeding, door eenen advocaat buiten de *Woudpoort* gebragt, toen de *Keppelpoort* genaamd. Hij vond eenen hoop vlugtende burgers, naauwelijks 100 schreden van de stad, en ging barvoets door de Marsslout, met een ander dwalende door de Wouden.

Hesman laat op het overgenomene volgen: „Dit is een kort en waerachtig verhael van het geene in den jaere 1572 gebeurd, en door deezen H. Bra, doctor in de medicinen, beschreeven is.” Dewijl Hesman zich verder beroept op Winsemius en Schotanus in dezen, in hunne geschiedenissen, de eerste in boek 17, blz. 565, 566 en 568, en Schotanus boek 21, blz. 765 en 766, het zakelijke hebben overgenomen, heb ik het onnoodig geacht, het verhaal van Bra hier op te nemen; ik bied het evenwel aan.

